

WERK GELD TECHNOLOGIE DUURZAAMHEID MONDIALISERING

Zorgtoerist doet ivf liever in Turkije

Turkse privéklinieken zijn goedkoop en mogen meer dan Nederlandse ziekenhuizen. Daarom trekt het zorgtoerisme aan. Maar over de kwaliteit wordt getwist. Door **Elsbeth Stoker**

Het embryo dat Jolanda (36) in haar buik draagt, lag nog niet zo lang geleden in een vriezer in een Turkse kliniek. Sinds haar 28ste doet de kapster uit de provincie Groningen pogingen zwanger te worden. Vanwege verklevingen in de baarmoederhals lukt dat niet op een natuurlijk manier en is ivf de enige optie.

Drie keer probeerde ze het in een Gronings ziekenhuis. En tweemaal zocht ze haar heil in Brussel. Telkens zonder succes.

'Buitenstaanders kunnen dit niet begrijpen, maar het beheert je leven', zegt Jolanda. Zo kon ze het niet meer opbrengen bij anderen op kraamvisite te gaan en scheidde ze van haar eerste man omdat de 'obsessie' voor een kind hen uit elkaar dreef.

Na de vijfde mislukte poging – inmiddels met haar nieuwe vriend John – leek het er even op dat Jolanda zich neerlegde bij een kinderloos bestaan. Maar een paar maanden later speelde de hoop weer op en wilde ze het opnieuw proberen. Via internet kwam ze terecht bij Human First, een bedrijf dat ivf-reizen verzorgt naar Turkije, in samenwerking met het ziekenhuis Acibadem. Onlangs vloog het stel als ivf-toeristen naar Istanbul voor een behandeling van circa 4 duizend euro. 'Dit is inclusief twee weken het hotel, de vliegtickets, een tolk en excursie. In totaal ben je ongeveer evenveel kwijt als in Nederland of België', zegt John.

Beetje eten, zonnen, af en toe wat cultuur en tussendoor de ogen laten laseren, de borsten laten verfraaien of de tanden bleken. Met dergelijke aanbiedingen is vakantieland Turkije afgelopen jaren bekend geworden onder de zorgtoeristen. Inmiddels hebben ook de grote privéziekenhuizen deze doelgroep ontdekt en is het zorg-

Medisch Centrum Acibadem in Istanbul, een privéziekenhuis dat onder meer ivf-behandelingen voor Nederlanders doet. Foto Eric Ruys

pakket uitgebreid. Van ivf-behandelingen tot hartoperaties en orgaantransplantaties, voor alles kun je er terecht. Zo heeft Acibadem sinds drie jaar een internationale afdeling. De beursgenoteerde instelling adverteert met medische ingrepen in combinatie met vijfsterrenhotels en excursies over de Bosporus. 'Toeristen zijn een interessante nieuwe markt', zegt Ilyas Benveniste van Acibadem. Inmiddels is 5 procent van de 1,4 miljoen patiënten die dit ziekenhuis jaarlijks behandelt, buitenlands.

De hele wereld is onze markt, voegt Cem Demirel toe. Hij werkt op de ivf-afdeling van Acibadem en is de arts van John en Jolanda. Op zijn kast staat een Hollands momentje en even verderop hangt een geboortekaartje van de Nederlandse Janna. In het kamertje ernaast

staat een witte vriezer waarin onder meer Nederlandse embryo's liggen voor het geval de eerste ivf-poging niet aanslaat.

Europese zorgtoeristen zijn vooral geïnteresseerd in zorg op de rand van het verzekeringspakket, aldus Rita Baeten. Zij doet voor de denktank Observatoire Social Européen onderzoek naar die grensoverschrijdende patiëntenstromen. 'Als het op een gegeven moment niet meer vergoed wordt, zoals ivf, wordt het aantrekkelijk om verder te kijken. Bovendien is de wetgeving elders soms anders en is er meer mogelijk.' Zo worden in Nederland maximaal twee embryo's teruggeplaatst, in Turkije mag drie ook, om de kans op een zwangerschap te vergroten. In Nederland doet men dit niet, omdat hierdoor de kans op meerlingen –

en dus complicaties – toeneemt.

Ook voor zorgverzekeraars zijn behandelingen in het buitenland een aantrekkelijke optie, mits die goed en niet duurder zijn dan in het thuisland, voegt Baeten toe. 'Voor Nederlandse zorgverzekeraars kan dit een oplossing zijn om wachtlijsten weg te werken.'

Bij de privékliniek Memorial Hospital in Istanbul kunnen patiënten hun autosleutels afgeven bij de valet-parking en als je de marmeren hal binnenkomt, kijken zeven receptionistes je behulpzaam aan. Hoewel directeur Ugur Genc niets moet hebben van de excursiearrangementen waarmee zijn concurrent adverteert – 'Ik spreek over zorgreizen in plaats van zorgtoerisme. Zorg moet centraal staan en niet een tocht over de Bosporus' – zijn er voor een rijke

patiënt tal van mogelijkheden bij zijn ziekenhuis. 'We kunnen je ophalen van het vliegveld in een limousine, een tour door de stad geven en je kunt verblijven op onze speciale hotelverdieping'

Savas Avci, directeur van zorgverzekeraar Agis Turkije, ziet de opkomst van zorgarrangementen met lede ogen aan. Wat hem betreft moet er niet te makkelijk over zorgtoerisme worden gepraat. 'Ik word dagelijks gebeld door bureaus die zaken willen doen met ons en zorgreizen in combinatie met excursies aanbieden. Soms zijn het gewone huisvrouwen die thuis een website bijhouden en zo'n 100 euro per bemiddeling krijgen van een ziekenhuis. De privéklinieken ploppen als paddestoelen uit de grond. Maar als patiënt moet je uitkijken dat je niet met de

Strijd om zorgtoerist

In diverse landen, zoals Turkije, India en Singapore, wordt gestreden om de zorgtoerist. 'Zonder buitenlandse patiënten levert Singapore – met 4,5 miljoen inwoners – eenvoudigweg te weinig volume aan complexe ziektebeelden. Zonder buitenlanders hebben we voor medische toppers te weinig werk en te weinig inkomen', zei Jason Yap van directeur van de Singaporese raad voor toerisme, dit najaar in *NRC Handelsblad*. In Europa richten steeds meer ziekenhuizen in Oost-Europese landen, zoals Polen en Tsjechië, zich op buitenlanders. Vooral nog vergoeden Nederlandse zorgverzekeraars alleen spoedeisende hulp in het buitenland. Soms worden er uitzonderingen gemaakt. Sinds een jaar vergoedt verzekeraar Agis bijvoorbeeld behalve spoedeisende ook enkele planbare behandelingen in Turkije. Agis heeft inmiddels contracten met tweehonderd Turkse privéklinieken.

Ondanks de beperkingen stijgen de uitgaven voor grensoverschrijdende zorg flink. In 2000 vergoeden verzekeraars bijna 20 miljoen per jaar aan internationale zorg. In 2006 maakten verzekeraars 211 miljoen euro over naar buitenlandse zorgverleners.

gekste klinieken in zee gaat.'

Hoewel er geen cijfers bestaan van de problemen die zorgtoerisme opleveren, waarschuwt ook Baeten. 'Er kunnen misverstanden ontstaan bij de overdracht van de dossiers of problemen met de taal en de continuïteit van de zorg.' In 2003 kwamen Turkse ziekenhuizen in het nieuws doordat ze toeristen onnodige behandelingen aansmeerden.

Aan Jolanda en John is de kritiek niet besteed. 'Alles was perfect geregeld in Turkije', zegt John. 'Heel professioneel. We hebben het 06-nummer van de dokter en mogen dag en nacht bellen. Hoe kunnen we trouwens klagen? In Turkije is de ivf-behandeling geslaagd.'

De namen John en Jolanda zijn gefingeerd.